

Två rapporter om

Projektet Konflikt och försoning – Helsingborgsmodellen

En arbetsmodell i vårdnadstvister

HELSINGBORGS TINGSRÄTT
SVERIGES DOMSTOLAR

HELSINGBORG

SOCIALFÖRVALTNINGEN
FAMILJERÄTTSENHETEN

RAPPORT FRÅN PROJEKTET KONFLIKT & FÖRSONING VID TINGSRÄTTEN OCH FAMILJERÄTTSENHETEN I HELSINGBORG 2011 - 2013

Bodil Wittsell

Mars 2014

INNEHÅLL

INLEDNING	4
Bakgrund	4
Syfte och begränsningar	5
Uppstart av projektet	5
TILLVÄGAGÅNGSSÄTT	6
Avgränsningar, urval och administration	6
KONFLIKT & FÖRSONING	7
Helsingborgsmodellen	7
Flödesschema konflikt & försoning	9
Muntlig förberedelse	10
Uppdraget	11
Andra och tredje muntliga förberedelsen	11
RESULTAT	12
Urval av ärenden	12
Resultat	14
ANALYS	15
ERFARENHETER	16
FRAMTID	17
Önskemål	17
Koordinator	18
AVSLUTANDE KOMMENTAR	18

INLEDNING

Bakgrund

Ca 50 000 föräldrapar separerar årligen i Sverige och ca 10% av dem förmår inte att släppa sina inbördes konflikter utan fortsätter att strida även efter att de flyttat ifrån varandra och processar mot varandra i tingsrätten. 2006 ändrades lagen för att få föräldrar att samarbeta bättre kring vårdnaden vid en separation. Det blev tvärtom. Idag hamnar allt fler föräldrar i domstol eftersom många inte kan komma överens om sina gemensamma barns boende och umgänge. På 10 år har vårdnadstvister i landets tingsrätter mer än fördubblats och är nu uppe i långt över 5000 mål om året. De senaste fem åren har antalet tvister accelererat. Med all rätt kan situationen beskrivas som ett tilltagande samhällsproblem. Olika studier visar att det i de flesta fall inte är barnens vårdnad, boende och umgänge som är grund till föräldrarnas konflikt utan att andra orsaker och kriser samlas och resulterar i att en vårdnadskonflikt uppstår. Rättegången medför ofta en ökad konfliktnivå mellan föräldrarna och barnens behov kommer i skymundan. Inte så sällan är föräldrarna missnöjda med domen och återkommer med nya stämningar till tingsrätten och anmälningar till sociala myndigheter om brister i den andra förälderns omsorg. Det behövs arbetsmetoder som på ett systematiskt och hållbart sätt hjälper föräldrar att komma ur konflikterna och bygga ett samarbete utan att kompromissa med barnets behov och rättigheter.

Familjerättsenheten i Helsingborg blev tillsammans med övrig familjerätt i nordvästra Skåne inbjudna till Ängelholms Socialförvaltning den 21 oktober 2010 för att lyssna på Marianne Gabrielssons från Hägersten-Liljeholmens stadsdelsförvaltning i Stockholm föreläsning om projektet "Barn i svåra vårdnadstvister", som pågått sedan 2008. Syftet med projektet var att finna nya arbetsmodeller för att arbeta med familjerna för att kunna mildra konflikterna och minska lidandet för föräldrar och barn. Ett annat syfte var att göra barnperspektivet med stridande föräldrar mer synligt.

Projektet resulterade i införandet av två arbetsmodeller. "Konflikt & försoning", som är hämtad från Trondheim i Norge, där den fått betydande framgång och en i norsk lagstiftning föreskriven metod samt "Parenting Coordinator" efter en nordamerikansk modell med stödperson för föräldrar i vårdnadskonflikt. Arbetsmodellerna har fått stor uppmärksamhet i Sverige och spridits till ytterligare stadsdelar/ kommuner och tingsrätter i södra Stockholmsområdet.

Bägge arbetssätten syftar till att sänka konfliktnivån mellan föräldrarna och att ge hopp och öka deras samarbetsförmåga för att därmed minska risken för att barnen far illa. Konflikt & försoning innebär en förstärkning av socialtjänstens arbete i familjer som sökt sig till tingsrätten för att få konflikten reglerad.

Styrkan i medlingsmodellen "Konflikt & försoning" är att barnperspektivet sätts i fokus, man går från konfliktupptrappning till gemensamt fokus på hur barnet ska få sina behov tillgodosedda. Familjerättssekreterarens roll är att agera sakkunnig med ett tydligt barnfokus och vara föräldrarnas stöd genom hela processen. Samarbetet mellan tingsrätt och familjerätt förstärks. Erfarenheterna från Norge har visat att

samförståndslösningar nås oftare, färre mål går till huvudförhandling och i större utsträckning än tidigare återkommer inte målen till domstolen.

I Parenting Coordinator ger koordinatören stöd i familjer med hög konfliktnivå och samarbetssvårigheter efter separation. Samarbetet kring barnen är reglerat i en dom eller ett avtal och koordinatören finns med över tid för att samarbetet skall fungera med bibehållet barnperspektiv. Uppdraget till en koordinator läggs upp individuellt utifrån varje föräldrars problembild och beroende på konfliktnivå och konfliktens karaktär. Koordinatören ger stöd och coachar för att vardagen skall löpa på för barnen och för att stabilisera samarbetet mellan föräldrarna.

Båda modellerna bedöms stärka barnperspektivet, öka inslaget av stöd och behandling och öka samverkan.

Syfte och begränsningar

Ängelholms familjerätt, Helsingborgs familjerätt och Tingsrätten i Helsingborg var efter föreläsningen intresserade av att prova att införa modellen "Konflikt & försoning" och träffades tillsammans för ett första möte 28 januari 2011. Då beslöts att koncentrera arbetet på "Konflikt & försoning" och avvakta med "Parenting Coordinator" framför allt på grund av att arbetet fick ske med befintliga resurser. Vid detta möte bildades en projektgrupp med två domare från Tingsrätten, rådmännen Margita Åhsberg och Jonas Österlund samt familjerättssekreterare Toni Sager från Ängelholms familjerätt och enhetschef Bodil Wittsell från Familjerättsenheten i Helsingborg för att arbeta vidare med frågan.

Anledningen till att vi ville finna ett alternativt arbetssätt var framför allt för att

- föräldrar återkommer år efter år till tingsrätten
- försöka hitta varaktiga lösningar på vårdnads-, boende- och umgängeskonflikter
- risk för upptrappning av konflikten i domstolen
- risk för att barnen far illa.

Syftet var att utveckla familjerättens arbete med barn och föräldrar i vårdnadstvister för att minska konflikterna och därmed risken att barn far illa.

Ansökan om extra medel sändes till Socialstyrelsen, Länsstyrelsen i Skåne län samt Stiftelsen Allmänna Barnhuset, men några ekonomiska medel beviljades ej.

Uppstart av projektet

Vid projektgruppens möte den 25 mars 2011 överenskoms om att ett studiebesök på Södertörns tingsrätt och på Hägersten-Liljeholmens stadsdelsförvaltning behövdes för att skaffa mer kunskap, varför Helsingborgs tingsrätt tog kontakt med rådmann Britt Björneke på Södertörns tingsrätt och Helsingborgs familjerätt tog kontakt med familjerättssekreterare Christina Järås på Skärholmens stadsdelsförvaltning.

Vid projektgruppens nästa träff den 6 maj planerades dels för det överenskomna studiebesöket i Stockholm den 21-22 september 2011 samt dels för att anordna en informationsträff för samtliga advokater och biträdande jurister med familjerättslig inriktning till den 14 oktober i Helsingborg. Projektgruppen träffades åter den 9 september för att förbereda studiebesöket mer utförligt.

Vid projektgruppens studiebesök den 21-22 september närvarade projektgruppen vid en Konflikt & försoningsförhandling på Södertörns tingsrätt första dagen samt hade ett möte med Skärholmens familjerätt den andra dagen, då familjerättssekreterare från Huddinge presenterade erfarenheter från ett fall samt familjerättssekreterare från Skärholmen presenterade stadsdelens erfarenheter. Vid andra dagen närvarade också Västerås familjerätt och Västmanlands tingsrätt.

Vid en uppföljande träff den 7 oktober 2011 förbereddes informationsmötet för advokaterna, där gensvaret för att delta var stort. På mötet den 14 oktober på tingsrätten informerades om projektet och hur detta kommer att påverka advokatens/biträdande jurists roll i vårdnadsmålet.

Under hösten 2012 gjordes ett nytt och uppföljande informationsmöte för advokaterna/biträdande juristerna, både för dem som inte hade möjlighet att delta i tidigare möte, men också som en uppföljning med möjlighet att ställa frågor för dem som haft ärenden i konflikt & försoning.

Projektet beslutades starta 2011-12-01 och pågå i 2 år till och med 2013-11-30.

TILLVÄGAGÅNGSSÄTT

Avgränsningar, urval och administration

Denna rapport beskriver konflikt & försoning enbart utifrån arbetet på familjerättsenheten i Helsingborg (ej Ängelholms familjerätt).

När begäran om upplysning enligt 6 kap 20§ föräldrabalken inkommer till familjerättsenheten från tingsrätten sker en bedömning om föräldrarna skall erbjudas att delta i konflikt & försoning eller om en traditionell skriftlig s k snabbupplysning skall göras.

En generell utgångspunkt är att alla ska erbjudas konflikt & försoning om det inte finns något som talar emot det.

Förutsättningen för att erbjudas projektet är att barnet och båda föräldrarna är folkbokförda i Helsingborgs stad eller att en av föräldrarna är bosatt i närliggande kommun.

En riskbedömning görs av enhetschefen på familjerättsenheten med tillgång till socialregistret och som därför har kännedom om familjen. Förekomst av följande riskfaktorer beaktas och bedömning görs om erbjudande av konflikt & försoning kan ges.

- Missbruk
- Våld
- Psykiatrisk diagnos
- Barnet och en förälder behöver skydd.

Om föräldrarna bedöms som lämpliga att delta i konflikt & försoning skickar familjerättsenheten ett erbjudandebrev med information till föräldrar och juridiska ombud. Föräldrarna ombeds svara inom fem arbetsdagar och svar kan lämnas på bifogad talong i brevet, via mail eller telefon. Föräldrarna informeras också om att förutsättningen för att delta är att båda föräldrarna tackar ja. Om någon förälder tackar nej informeras föräldrar och ombud om detta och skriftlig snabbupplysning görs till tingsrätten inom ramen för utsatt tid.

Om båda föräldrarna tackar ja läggs beslut i socialregistret, ärendet fördelas till familjerättssekreterare och domstolshandläggaren informeras om föräldrarnas önskan att medverka. Föräldrar och ombud informeras om utsedd familjerättssekreterare. Tingsrätten tar beslut om konflikt & försoning och meddelar föräldrar och ombud att deras mål kommer att handläggas inom ramen för projektet. Domare utses före första muntliga förberedelsen. Tiden för den muntliga förberedelsen utökas till en halvdag.

Föräldrar, som vid erbjudandet avböjt att medverka i projektet, har vid en del tillfällen ångrat sig vid den första muntliga förberedelsen och då erbjudits projektet på nytt. Föräldrar har också möjlighet att när som helst under konflikt & försoning avbryta processen och begära att målet övergår till traditionell handläggning. Denna begäran kan också göras av familjerättssekreteraren om skäl finns.

Projektiden inleddes med att utarbeta flödesschema samt mallar för brev till föräldrar och ombud med information och erbjudande om deltagande i projektet samt brev då en eller båda föräldrarna tackar ja respektive nej till att delta i konflikt & försoning. Detta arbete inklusive att bestämma vilka domare/ familjerättssekreterare som skulle starta med projektet samt diskussioner och förankring av modellen i arbetsgrupperna pågick under december 2011 – januari 2012. Första erbjudandet om att delta i projektet skickades till föräldrar i februari 2012.

KONFLIKT & FÖRSONING

Helsingborgsmodellen

Projektgruppen startade med att anpassa "Stockholm/Södertörnsmodellen" till lokala förutsättningar.

Följande bestämdes gemensamt:

- Information och förfrågan till föräldrar och ombud handhas av familjerätten.
- Familjerätten (enhetschefen) lämnar förslag på projektmål – tingsrätten beslutar.
- En domstolshandläggare har hand om projektmålen.
- Ingen speciallottning men särskilt intresserade domare och familjerättssekreterare.

Kravet på att föräldrarna skall ha haft tidigare vårdnadstvister, som finns i "Stockholm/Södertörnsmodellen" ska inte finnas, då den förebyggande aspekten är viktig, att barn ska inte utsättas för upprepade tvister.

För att få större kontinuitet i urvalet av ärenden till konflikt & försoning samt i information och erbjudande till föräldrarna om att delta i projektet bestämde vi att denna arbetsuppgift ska ligga på enhetschefen på familjerättsenheten i motsats till "Stockholm/Södertörnsmodellen", där uppgiften sköts av tingsrätten.

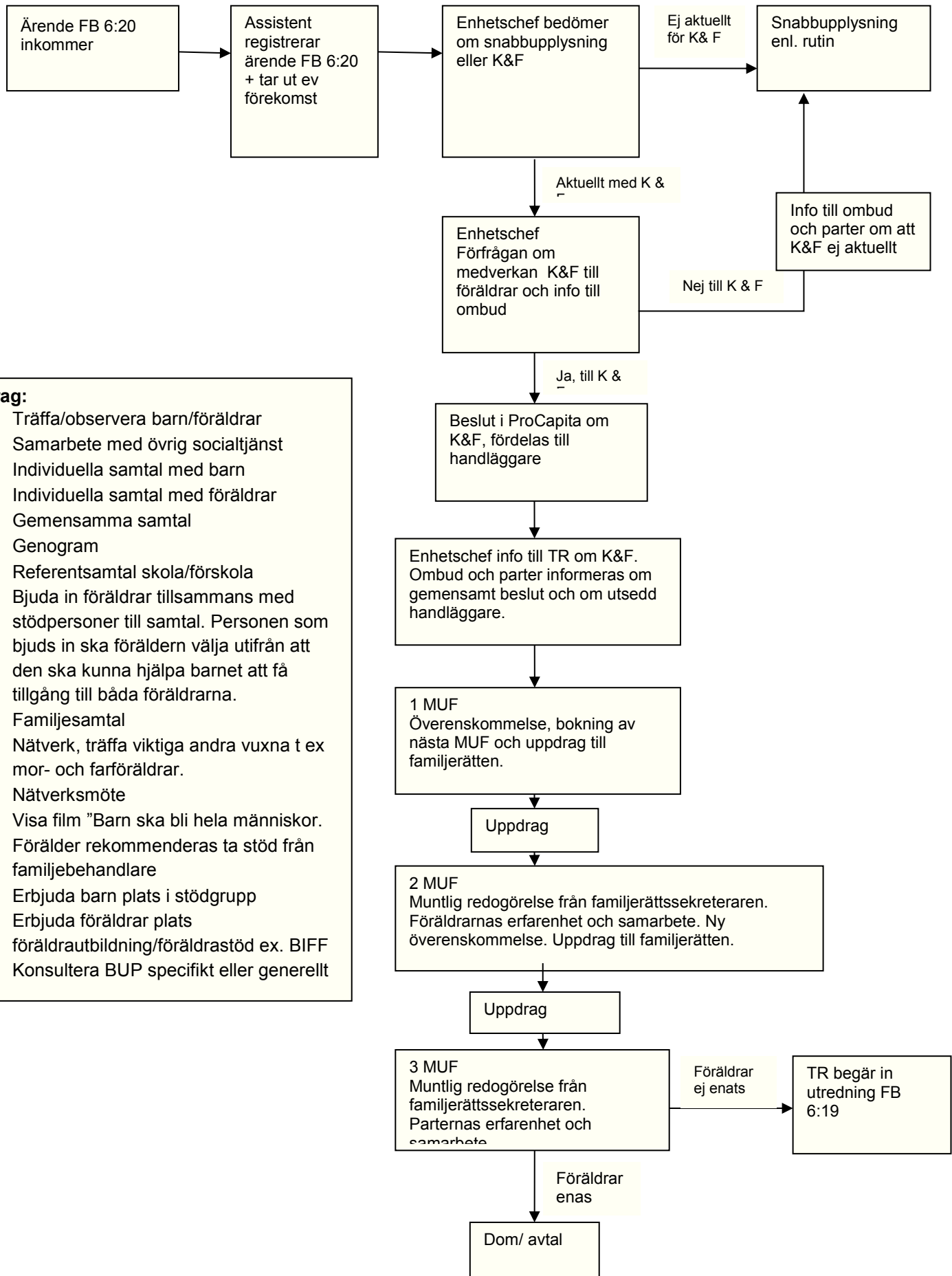
Detta gör det enklare och lättare för föräldrarna att vid behov kontakta för att få ytterligare information om konflikt & försoning, vilket erbjuds i brevet till föräldrarna. Vid dessa kontakter ges också möjlighet till motivationsarbete för att få föräldrarna positiva till konflikt & försoning.

För att hålla hög kontinuitet i arbetsgången utsågs en domstolshandläggare ha hand om handläggningen i tingsrätten av samtliga projektmål.

Alla konflikt- & försoningsärenden handläggs av domare och familjerättssekreterare, vilka anmälde intresse för att delta i projektet. Samtliga familjerättssekreterare, som deltagit, har lång erfarenhet i yrket samt vidareutbildning i familjeterapi.

Om föräldrarna inte lyckas nå överenskommelse vid tredje muntliga förberedelsen ska en traditionell vårdnadsutredning göras av samma familjerättssekreterare som i konflikt & försoning, vilket föräldrarna informeras om vid starten. Det anses inte förenligt med barnets bästa att genomföra ytterligare samtal och träffa ytterligare en person. Inte heller är det ur resurssynpunkt lämpligt att en familjerättssekreterare som redan har all kunskap om barnet och föräldrarna inte ska utnyttja denna kunskap och göra en utredning på väsentligt kortare tid.

Flödesschema Konflikt & Försoning

Uppdrag:

- Träffa/observera barn/föräldrar
- Samarbete med övrig socialtjänst
- Individuella samtal med barn
- Individuella samtal med föräldrar
- Gemensamma samtal
- Genogram
- Referentsamtal skola/förskola
- Bjuda in föräldrar tillsammans med stödpersoner till samtal. Personen som bjuds in ska föräldern välja utifrån att den ska kunna hjälpa barnet att få tillgång till båda föräldrarna.
- Familjesamtal
- Nätverk, träffa viktiga andra vuxna t ex mor- och farföräldrar.
- Nätverksmöte
- Visa film "Barn ska bli hela människor.
- Förälder rekommenderas ta stöd från familjebehandlare
- Erbjud barn plats i stödgrupp
- Erbjud föräldrar plats föräldrautbildning/föräldrastöd ex. BIFF
- Konsultera BUP specifikt eller generellt

Muntlig förberedelse

Domaren och familjerättssekreteraren skall inför varje muntlig förberedelse ha mail- eller telefonkontakt med varandra för att stämma av när man bör träffas för förberedelsearbete inför förhandlingen. Vid första förhandlingen har familjerättssekreteraren tagit del av föräldrarnas inlagor till tingsrätten, förberett med den information, som finns sedan tidigare i socialregistret samt tänkt igenom möjliga insatser.

Vid förhandlingarna i tingsrätten bör familjerättssekreteraren, domaren och protokollföraren sitta vid ena långsidan av bordet, medan föräldrarna bör placeras på motsatt långsida. De juridiska ombuden bör placeras på varsin kortsida.

Domaren är ordförande och styr mötet. Mötet inleds med att domaren berättar formerna för samtalet och redogör kort för varför de träffas. I samråd mellan domare, familjerättssekreterare och föräldrar tydliggörs syftet med uppdraget. Familjerättssekreteraren bidrar med generell kunskap om barn. Samtalet förs sedan direkt med föräldrarna. De får var och en beskriva barnets aktuella situation. Domaren och familjerättssekreteraren för ett lösningsfokuserat samtal med föräldrarna. Rättsprocessens fokus förflyttas från konflikt, konkurrens och positionsmarkeringar till hur föräldrarna hanterar sina konflikter utifrån en förståelse av att de har ett gemensamt problem att lösa. En god lösning bör rymma bägges perspektiv, vara förankrat i bägge föräldrarna och samtidigt vara bra för barnet.

Om domaren och familjerättssekreteraren bedömer det lämpligt läggs en paus in med frågor som föräldrarna tillsammans med sina ombud uppmanas fundera kring möjliga lösningar på. Ibland förs en del av samtalen växelvis med en förälder och ev ombud enskilt emedan den andra föräldern får ta en paus. Det är viktigt att hitta en möjlig lösning, även om det rör sig om en mindre del av problemet för att föräldrarna skall få erfarenhet av att kunna samarbeta. En avsikt med metoden är att föräldrarna ska få tillbaka tron på att de kan lösa problem tillsammans.

Vid den första muntliga förberedelsen bör en överenskommelse i samförstånd kunna formuleras samt bör ett preciserat uppdrag till familjerättssekreteraren ges och tid för nästa muntliga förberedelse sättas. Familjerättssekreteraren och föräldrarna bör redan vid den muntliga förberedelsen utbyta kontaktuppgifter samt boka in tider för när samtal mellan familjerättssekreteraren och föräldrarna och ev barnet skall äga rum. Föräldrarna får information om att familjerättssekreteraren kommer att informera om hur uppdragen har utfallit vid nästa muntliga förberedelse eller att innehållet i uppdragen kommer att användas i en utredning om föräldrarna inte kommer fram till en överenskommelse.

Det är bra att det konkreta syftet med det fortsatta arbetet nämns i överenskommelsen, som tex att målsättningen är att föräldrarnas kommunikation och samarbete skall förbättras, leda till ökat förtroende mellan föräldrarna och så vidare, då det senare kan användas som en gemensam utgångspunkt i samtalen med föräldrarna.

Skrivelse innehållande föräldrarnas överenskommelse och/eller uppdraget till familjerättssekreteraren jämte tidpunkt för nästa förhandling om ca 3 månader bör lämnas skriftligen till föräldrarna. Motsvarande uppgifter skrivs också in i protokollet, vilket bör expedieras till både föräldrar, juridiska ombud och familjerättssekreterare.

Uppdraget

Uppdraget till familjerättssekreteraren kan bestå av följande:

- Träffa/observera barn/föräldrar
- Individuella samtal med barn
- Individuella samtal med föräldrar
- Gemensamma samtal med föräldrar
- Genogram
- Referentsamtal förskola/skola
- Familjesamtal
- Samarbete med övrig socialtjänst
- Bjuda in föräldrar tillsammans med stödpersoner till samtal. Personen som bjuds in ska föräldern välja utifrån att den ska kunna hjälpa barnet att få tillgång till båda föräldrarna
- Nätverk, träffa viktiga andra vuxna tex mor- och farföräldrar
- Nätverksmöte
- Visa film "Barn ska bli hela människor"
- Förälder rekommenderas ta stöd från familjebehandlare
- Erbjud barn plats i stödgrupp
- Erbjud föräldrar plats i föräldrautbildning/föräldrastöd ex BIFF
- Konsultera BUP specifikt eller generellt.

Det övergripande syftet med uppdragen är att hitta en varaktig lösning mellan föräldrarna, det andra är att få mer information om barnen och familjen som hjälp i sökandet efter samarbetslösningar mellan föräldrarna.

Andra och tredje muntliga förberedelsen

Vid den andra muntliga förberedelsen ca tre månader senare lämnas en muntlig redogörelse (upplysningar enligt 6 kap 20§ föräldrabalken) från familjerättssekreteraren om utfallet av de överenskomna uppdragen samt ev nytillkomna registerutdrag. Föräldrarna redogör för hur det har varit sedan sist och hur barnen har haft det. Genomgång sker av vilka delar föräldrarna kan enas om och vilka delar som återstår att lösa. Många föräldrar kan redan innan eller vid andra förhandlingen skapa överenskommelser om vårdnad, boende och umgänge.

Om föräldrarna har delar kvar att komma överens om diskuteras vilka uppdrag som behöver bestämmas inför en tredje muntlig förberedelse ca tre månader senare. Ny överenskommelse skrivs och nytt uppdrag ges till familjerättssekreteraren. Föräldrarna arbetar sedan under tiden fram till den tredje förhandlingen tillsammans med familjerättssekreteraren utifrån uppdraget för att slutligen kunna hitta överenskommelser vid den tredje och sista förhandlingen.

Projektmålet avslutas genom samförståndslösning i dom eller avtal, ibland i förening med fortsatta insatser från familjerätten, t ex samarbetsamtal enligt Socialtjänstlagen.

Om föräldrarna inte lyckas nå överenskommelse vid tredje förhandlingen övergår ärendet till en traditionell vårdnads-, boende- och umgängesutredning enligt 6 kap 19 § föräldrabalken och genomförs av samma familjerättssekreterare som i konflikt & försoning. Underlag för utredningen finns då i stor utsträckning genom de tidigare uppdragen. Att samma familjerättssekreterare vid behov utför utredningen informeras om vid projektets början. Att låta någon annan familjerättssekreterare verkställa utredningen än den som arbetat inom projektet bedöms som inte förenligt med barnets bästa eller ur resurssynpunkt. Familjer i vårdnadskonflikter har ofta svår problematik, det finns kunskap sedan tidigare att en mycket hög procent av barnen är eller har varit aktuella för en barnavårdsutredning. Det är inte förenligt med barnets bästa att utsättas för nya professionella kontakter. Inte heller är det ur resurssynpunkt lämpligt att en familjerättssekreterare som redan har all kunskap om barnet och föräldrarna inte skall kunna utnyttja denna kunskap och göra en utredning på väsentligt kortare tid än en familjerättssekreterare som inte är insatt i ärendet.

RESULTAT

Urval av ärenden

Nedanstående redovisning av resultat omfattar enbart ärenden på familjerättsenheten i Helsingborg (ej Ängelholms familjerätt).

Första erbjudandet om att delta i arbetssättet konflikt & försoning gavs till föräldrar i början av februari 2012 på grund av att december 2011 och januari 2012 ägnades åt att utarbeta modellen med flödesschema och brev samt åt att diskutera och förankra modellen i arbetsgrupperna.

Under den totala projektiden 111201 – 131130 inkom 284 mål med begäran om snabbupplysningar från tingsrätten på totalt 406 barn. Under december 2011 – januari 2012 inkom 20 mål på 26 barn, vilka inte erbjöds att delta i projektet av ovan angivet skäl. **Urvalet har alltså skett från 264 mål gällande 380 barn.**

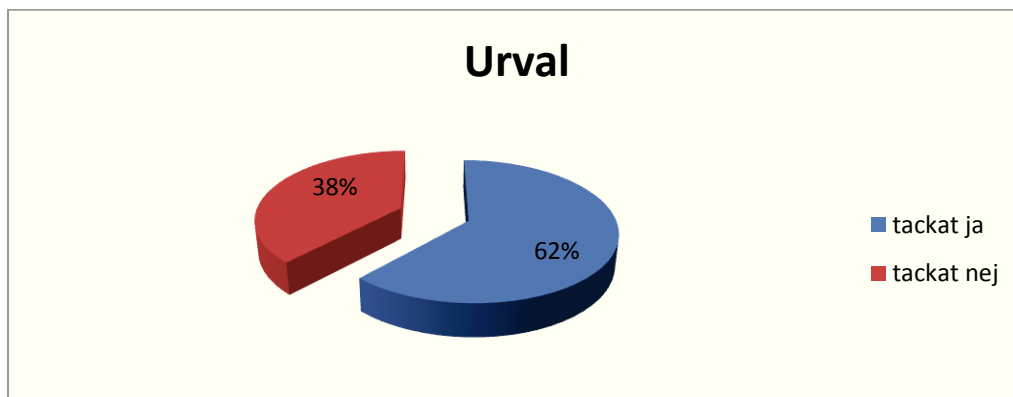
Efter bortval av mål med en förälder i annan ej närliggande kommun s k delutredning samt de som vid riskbedömningen ej erbjöds på grund av att hinder i form av pågående missbruk, våld, psykiatrisk diagnos eller då behov av skydd för barn och förälder förelåg, **återstod 113 mål gällande 165 barn, som erbjöds delta i projektet.**

Totalt	284 mål (406 barn)
Avgår december - januari 2011/2012	- 20 mål (26 barn)
Avgår riskbedömning och delutredning	-151 mål (215 barn)
Återstår	113 mål (165 barn)

Av dessa 113 mål tackade föräldrar i **70 mål (104 barn) ja till att medverka i konflikt & försoning** och i **43 mål (58 barn) nej** till att medverka i projektet.

62% av de föräldrapar som erbjöds att delta var alltså **positiva** till deltagande, dvs **6 av 10** föräldrapar tackade båda **ja** till att arbeta mer i samförstånd för att finna en lösning på sin konflikt.

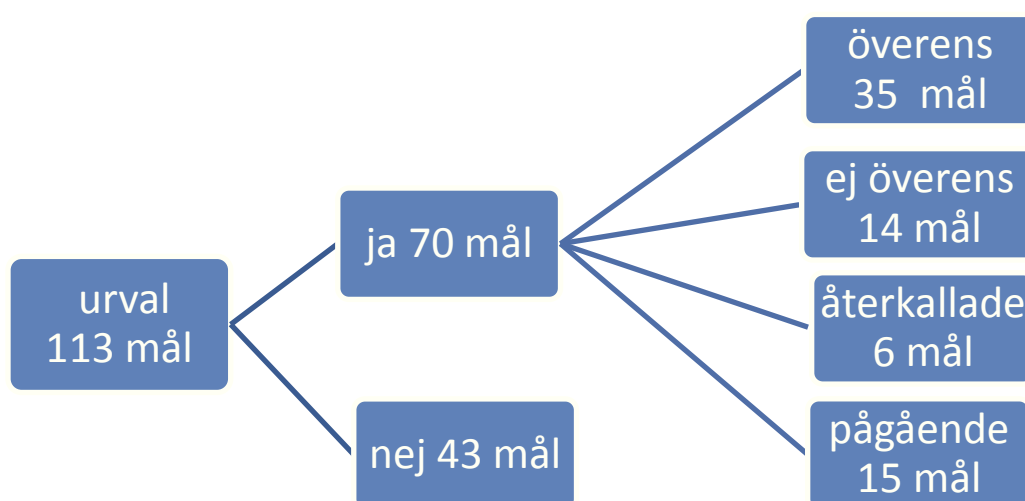
Resultat

I de 70 mål, som arbetat med konflikt & försoningsmodellen, har föräldrar i **35 mål med 51 barn gjort överenskommelser** och kunnat avsluta ärendet med en dom eller ett avtal.

Föräldrar i **14 mål med 18 barn har ej kommit överens** och fått gå vidare till en utredning.

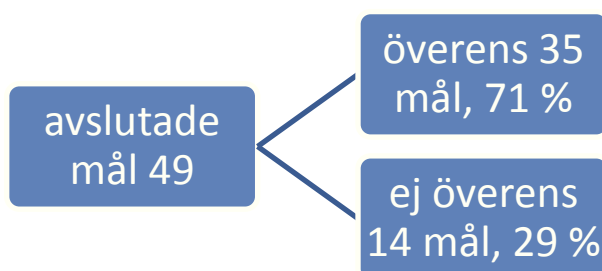
6 mål gällande 9 barn är återkallade före förhandling på grund av att en förälder har återkallat sina yrkanden.

Övriga **15 ärenden är pågående** vid projekttidens slutdatum.

Av de avslutade målen i konflikt & försoning (49 mål) har alltså **71% av föräldraren kommit överens** och nått egna överenskommelser, dvs **7 av 10** föräldrar. Flertalet av dessa har nått överenskommelsen vid den andra muntliga förberedelsen.

Av de **29% (14 föräldrar) som ej lyckats nå överenskommelser** efter konflikt & försoning utan ärendet har flertalet avslutats redan vid den första muntliga förberedelsen. En del föräldrar har enats i någon av tviste-frågorna, men behövt domstolens beslut i det som återstod.

ANALYS

Helsingborgsmodellen skiljer sig i metod från Stockholm/Södertörn delvis i urvalet av inkomna mål. Det bestämdes från starten i projektet att inriktningen från Södertörns tingsrätt på svåra vårdnadstvister, där föräldrarna skall ha haft tidigare vårdnadstvister med utredningar, inte skulle gälla i Helsingborgsmodellen. Alla föräldrar, oavsett om det var deras första tvist om barnen eller de tvistat tidigare, skulle erbjudas projektet. Detta skapade naturligtvis ett större urval och också föräldrapar, där konflikterna inte hade pågått lika länge och inte blivit lika "cementerade".

Att ge erbjudandet om konflikt & försoning till föräldrar, som tvistar första gången om sina barn, har också ett förebyggande syfte för att minska risken för att barnen får växa upp med ständiga konflikter mellan föräldrarna.

Erbjudandet med information till föräldrar och ombud har getts från enhetschefen på familjerätten i motsats till i "Stockholm/Södertörnsmodellen" där erbjudandet ges från tingsrätten. Vi erbjuder i brevet att vid kontakt med familjerätten kunna få ytterligare information om själva arbetsmodellen, vilket framför allt i början utnyttjades av många föräldrar och ombud. Svar från föräldrarna krävs inom fem arbetsdagar. Vid de tillfällen, då en eller båda föräldrarna ej svarat inom angiven tid, har kontakt per telefon tagits av enhetschefen på familjerättsenheten med föräldrarna, ibland med hjälp av ombuden, för att få veta deras inställning. Många föräldrar har då velat ha mer information och motivationsarbete för att få föräldrarna att delta har varit möjligt vid dessa samtal. Många föräldrar har också därefter tackat ja till konflikt & försoning.

Vi är övertygade om att erbjudandet om konflikt & försoning har getts från familjerätten, där det varit möjligt att bedriva motivationsarbete och hålla stor kontinuitet i arbetsgången, har varit avgörande för framgången med det stora antalet föräldrar som valt konflikt & försoning i Helsingborgsmodellen.

Riskbedömningarna har gjorts av enhetschefen på familjerätten med tillgång till socialregistret med aktuella och tidigare barnavårdsutredningar, vilket har varit en stor tillgång vid riskbedömningarna.

Mer än hälften av föräldraparen har ej erbjudits konflikt & försoning på grund av sk delutredning (föräldrarna boende i olika kommuner) eller bortval vid riskbedömningen. Det är inte möjligt att utläsa orsak med nuvarande registrering. Framöver bör kodning för de olika grupperna ske som underlag i fortsatt utvecklingsarbete.

Arbetsättet konflikt & försoning har också skapat ett bättre och ökat samarbete, både med tingsrätten och med de juridiska ombuden. Att alla inblandade verkar i samma riktning och mot samma mål har säkerligen haft stor betydelse för det goda resultatet.

Även de juridiska ombuden har uppfattats som positiva till metoden. Informationsträffarna för advokaterna/biträdande juristerna, som hölls vid projektstarten, bedöms ha haft stor betydelse för det fortsatta samarbetet. De juridiska ombud, som visade tveksamhet i början, har blivit mer positiva, då de sett resultatet för föräldrarna och

barnen. De flesta ombud uppmanar idag sina klienter att säga ja till konflikt & försoning.

Rådman Margita Åhsberg, som ingått i projektgruppen, gör parallellt en utvärdering av samtliga konflikt & försoningsärenden från Helsingborg och Ängelholm utifrån tingsrättens perspektiv framför allt med inriktning på handläggningstider. Tingsrätten kommer att göra en framtida uppföljning av de mål som ingått i projektet för att ta reda på hållbarheten i överenskommelserna.

Projektet bedöms av både tingsrätten och familjerätten som framgångsrikt. Framgången i Helsingborgsmodellen beror med största sannolikhet på tydligheten i roller, arbetsgång och rutiner, där de olika kompetenserna hos familjerättssekreterare och domare tagits väl tillvara. Projektet har också präglats av entusiasm och intresse hos dem som arbetat med konflikt & försoning.

ERFARENHETERNA

Erfarenheterna från projektet är enbart positiva från familjerättssekreterare och domare. Gruppintervjuer med de fyra, senare fem familjerättssekreterare, som arbetat med konflikt & försoning, har gjorts vid två tillfällen under mars 2014 angående deras erfarenheter från projektet. Även föräldrarna har gett intryck av och förmedlat en positiv syn på arbetssättet, men för att undersöka detta närmare behövs en undersökning i form av enkäter eller intervjuer med föräldrarna. Detta har inte varit möjligt att genomföra inom tidsramen för utvärderingen, men någon slags uppföljning med barn och föräldrar bör planeras. Undersökningen bör inriktas på hur de upplevt arbetssättet och hur det påverkat deras situation. Många föräldrar har uttryckt intresse för ett eller flera uppföljande samtal.

Tidsmässigt kan man beräkna att en konflikt & försoning tar lika mycket arbetstid i anspråk som en traditionell utredning på familjerättsenheten, men betydligt kortare tid i domstolen.

Det salutogena förhållningssättet, som innebär att arbeta med det positiva hos föräldrarna, upplevs som ett mer tilltalande arbetssätt i jämförelse med traditionella vårdnadsutredningar, som till sin karaktär i hög grad fokuserar på föräldrarnas brister. Utmaningen i arbetsmodellen konflikt & försoning är att anpassa uppdragen individuellt utifrån familjen, att följa familjens behov samt att vara flexibel utifrån behoven.

Familjerättssekreterarna upplever att det lösningsfokuserade arbetssättet skapar en positiv stämning för alla inblandade i rummet i tingsrätten, vilket upplevs som stor skillnad mot i tidigare förhandlingar. Ju fler konflikt & försoningsförhandlingar som varit i tingsrätten desto mer upplever familjerättssekreterarna att arbetssättet i domstolen förändrats och blivit "mjukare" och mer inriktat på konfliktlösning i allmänhet.

Både domare och familjerättssekreterare uttrycker att samarbetet har gett ökad förståelse och ökad kunskap om varandras arbetssätt, men också att de ökat sin egen kunskap genom att lära av varandra.

Vid en konferens i Malmö den 7 november 2013 anordnad av Stiftelsen Allmänna Barnhuset presenterade rådmännen Margita Åhsberg och Jonas Österlund samt familjerättssekreterare Antonija Andersson projektet, vilket skapade stort intresse för arbetsmodellen på andra tingsrätter och familjerätter. Efter konferensen har efterfrågan på studiebesök och utbildning i modellen varit stor.

.FRAMTID

Önskemål

Önskemål finns nu både från Helsingborgs tingsrätt och Helsingborgs familjerättsenhet att konflikt & försoning permanentas och blir en del i den ordinarie verksamheten.

Studien visar att mer än hälften av alla barn, som varit föremål för familjerättslig tvist under projekttiden, inte fått hjälp med att bearbeta föräldrarnas konflikter med konflikt & försoning på grund av s k delutredning eller hinder vid riskbedömningen. Det återstår viktigt arbete med att utveckla metoder för att hjälpa dessa barn.

Förutsättningen för att erbjudas konflikt & försoning är att barnet och minst en förälder är folkbokförda i Helsingborg samt att den andra föräldern är bosatt i närliggande kommun. Att inte kunna erbjuda föräldrar, som är boende långt ifrån varandra, möjligheten med konflikt & försoning är en brist, då det för dessa barn är viktigt att föräldrarna klarar av att samarbeta exempelvis vid umgänge. Då intresset från andra kommuner nu är stort för modellen kan förhoppningsvis nya gemensamma möjligheter utarbetas med modern teknik.

Föräldrarna bör efter att de avslutat förhandlingarna i en överenskommelse erbjudas uppföljningssamtal efter förslagsvis ett halvår som stöd för föräldrarna och för att skapa mer kunskap om arbetsmodellens påverkan på sikt för barnen och undersöka hållbarheten i föräldrarnas överenskommelse.

Som tidigare nämnts bör någon form av undersökning i form av enkäter eller intervjuer göras med föräldrar och barn för att få kunskap om upplevd nytta och om hur de upplevt arbetsmodellen samt hur den påverkat föräldrarnas samarbete och därmed förbättrat barnens situation.

Mer och bättre informationsmaterial bör tas fram, framför allt för att nå ut till allmänheten. Mer utförlig information bör finnas på Helsingborgs stads hemsida för medborgarna.

En informationsbroschyr bör utarbetas och finnas på advokatkontor, familjerådgivning, barnavårdscentraler, andra enheter inom staden ex kontaktcenter, familjecentraler, samt andra myndigheter exempelvis försäkringskassan och skatteverket.

I informationen kring konflikt & försoning har vi ofta rekommenderat den norska filmen "Konflikt og forsoning" i 4 delar på totalt ca en halvtimme som finns på Youtube.com. I Norge får alla föräldrar som skall separera information om denna film.

I projektet Barn i svåra vårdnadstvister har FOU Södertörn gjort en svensk film "Konflikt och försoning – ett annat sätt att handlägga vårdnads mål" som beskriver hur medlingsmetoden går till och som premiärvisades i maj 2013.

Förslagsvis kan man bifoga en länk till denna film i erbjudandebrevet om konflikt & försoning till föräldrarna eller göra en egen filminspelning utifrån ett mål i Helsingborgs tingsrätt för att få mer lokal anknytning. En FOU-enhet är beslutad i Helsingborg och håller på att startas upp.

Koordinator

Det finns önskemål från Helsingborgs familjerättsenhet om att nu gå vidare med ett projekt för att införa arbetsmodellen med koordinator i verksamheten, då det finns ett stort behov av dessa slag av stöd i familjerna. Då boende, vårdnad och umgänge är reglerat i dom eller avtal finns ett behov av att få detta att fungera praktiskt och över tid.

Behovet finns dels i form av insatser till barn och föräldrar utifrån problematik och individuella behov efter avslutad konflikt & försoning, men också för många barn och föräldrar i den grupp som ej erbjuds konflikt & försoning på grund av att de i riskbedömningen väljs bort utifrån hot, våld, missbruk och psykisk sjukdom. De familjer som utvecklar svårare konflikter har ofta en omfattande problematik, där barnen inte sällan är utsatta för våld och psykiska påfrestningar.

I många av de mål, där det i tingsrätten beslutats om att ett umgängestöd skall vara närvarande vid barnets umgänge finns ofta ett behov hos föräldrarna att få mer praktisk hjälp och vägledning. I dessa fall borde en koordinator kunna förhindra många konflikter och därigenom hjälpa barnen att få ett fungerande umgänge, som blir positivt för barnen.

En projekttid på 2 år föreslås för att utveckla och implementera en "Helsingborgsmodell" av koordinator med avslutande utvärdering i likhet med arbetsgången i konflikt & försoning. En förutsättning för projektet är att extra resurser anslås, då arbetsbelastningen på familjerättsenheten är hög.

AVSLUTANDE KOMMENTAR

Att utveckla socialtjänstens och samhällets arbete med barn i vårdnadstvister bör vara ett prioriterat område, då det finns god kännedom om de skador barn får som lever under hög konfliktnivå under längre tid. Forskning visar att barn riskerar att utveckla såväl känslomässiga som beteendemässiga störningar under en längre djupgående vårdnadskonflikt. Det handlar i Barnkonventionen om barns rätt till båda sina föräldrar, barns rätt att uttrycka sin mening och att vuxna ska lyssna på dem och barns rätt att inte utsättas för fysisk och psykisk misshandel.

FÖRFATTARE

Margita Åhsberg, margita.ahsberg@dom.se, 042-19 97 65

Projektet Konflikt och försoning

Slutrapport från Helsingborgs tingsrätt

Innehåll

1	Sammanfattning	3
2	Projektet	3
3	Några allmänna utgångspunkter.....	4
4	Projektmålen	4
5	Överenskommelse inom ramen för projektet	5
5.1	Projektmålen avslutning	5
5.2	Handläggningstiden i tingsrätten	5
5.3	Antalet muntliga förberedelser	6
6	Avbrutna projekt mål	6
6.1	Projektmålen avslutning	6
6.2	Handläggningstiden i tingsrätten	7
6.3	Antalet muntliga förberedelser	7
6.4	Utredningar enligt 6 kap. 19 § föräldrabalken	8
7	Mål som handlagts på traditionellt sätt	9
7.1	Urvalet	9
7.2	Vårdnadsmålen avslutning	9
7.3	Handläggningstiden i tingsrätten	9
7.4	Antalet muntliga förberedelser	10
7.5	Utredningar enligt 6 kap. 19 § föräldrabalken	11

1 Sammanfattning

Projektet Konflikt- och försoning har inneburit att mål som ingått i projektet generellt sett har avgjorts på kortare tid än mål som handlagts på traditionellt sätt. Den genomsnittliga handläggningstiden i projektmålen uppgick till knappt åtta månader, medan motsvarande siffra för de traditionellt handlagda målen var knappt ett år. I de projektmål där föräldrarna kom överens inom ramen för projektet uppgick den genomsnittliga handläggningstiden till drygt sex månader, medan den genomsnittliga handläggningstiden i de mål där föräldrarna hade avbrutit projektet uppgick till knappt ett år. I mål som handlagts på traditionellt sätt och där föräldrarna slutligen kom överens uppgick den genomsnittliga handläggningstiden till drygt tio månader.

Projektet har vidare medfört att tingsrätten generellt sett avgör målet vid eller efter en huvudförhandling i färre antal fall. Detta gäller såväl de fall där föräldrarna slutligen kom överens vid huvudförhandlingen som de fall där de inte kom överens utan tingsrätten dömde i saken efter att huvudförhandling hade hållits. Av projektmålen avgjordes 11 % (sex av 53 mål) vid en huvudförhandling, medan motsvarande siffra för de traditionellt handlagda målen var 34 % (20 av 59 mål). Tingsrätten dömde i sak efter att huvudförhandling hade hållits i 6 % av projektmålen (tre av 53 mål) och i 24 % (14 av 59 mål) av de traditionellt handlagda målen.

Vad däremot gäller antalet muntliga förberedelser var dessa generellt sett flera i projektmålen än i mål som handlagts på traditionellt sätt. I projektmålen hölls ingen eller en muntlig förberedelse i 48 % av målen (25 av 53 mål), medan motsvarande siffra för mål som handlagts på traditionellt sätt var 65 % (38 av 59 mål). Detta innebär således att tingsrätten höll två eller fler muntliga förberedelser i 52 % av projektmålen och i 35 % av målen som handlagts på traditionellt sätt.

Vad slutligen gäller handläggningstiden för utredningar om vårdnad, boende och umgänge fanns inte någon nämnvärd skillnad mellan projektmålen jämfört med de traditionellt handlagda målen. I projektmålen var handläggningstiden drygt fem månader (tio mål), medan motsvarande siffra för de traditionellt handlagda målen var drygt sex månader (28 mål). En förklaring till att skillnaden inte är större torde vara att projektmålen avbröts på ett relativt tidigt stadium, varför familjerättssekreteraren inte torde hade fått tillräckligt underlag för att kunna genomföra en utredning på kortare tid än normalt.

2 Projektet

Helsingborgs tingsrätt startade tillsammans med familjerätterna i Helsingborgs stad och Ängelholms kommun den 1 december 2011 ett projekt i familjemål kallat Konflikt och försoning. Projektet avslutades den 30 november 2013. Avsikten med projektet var att föräldrar i familjemål skulle uppnå goda och varaktiga lösningar i frågor om vårdnad, boende och umgänge.

Projektet innebär i korthet följande (se rapporten från Familjerättsenheten i Helsingborg för en närmare redovisning av bakgrunden till projektet och tillvägagångssättet). Vid den muntliga förberedelsen i målet närvarar, förutom rättens

ordförande och parter jämte eventuella ombud, även en familjerättssekreterare. Ordförandens och familjerättssekreterarens uppgift vid förberedelsen är att hjälpa parterna att träffa en tillfällig eller slutlig överenskommelse i de frågor som är aktuella i målet. Om en tillfällig överenskommelse nås sätts målet ut till ett fortsatt förberedelsesammanträde inom omkring tre månader. Under tiden fram till nästa sammanträde gäller den tillfälliga överenskommelsen mellan parterna och familjerättssekreteraren arbetar efter ett vid sammanträdet givet uppdrag med syftet att parterna slutligen ska nå en varaktig lösning. Familjerättssekreteraren och parterna har under den här tiden samtal, enskilda och/eller gemensamma, vid flera tillfällen. Även barnen kan involveras genom att barnsamtal hålls. Parterna har möjlighet att söka stöd hos familjerättssekreteraren om konflikter mellan dem uppstår. Vid nästa sammanträde redogör familjerättssekreteraren för resultatet. Om parterna fortfarande inte är överens slutligt sätts ytterligare ett sammanträde ut inom tre månader. Om parterna därefter inte kan enas, dvs. efter omkring sex månader, övergår målet normalt sett till traditionell handläggning. Vid de muntliga förberedelserna intar eventuella ombud en mer passiv roll än de vanligtvis har genom att rättsens ordförande och familjerättssekreteraren samtalar direkt med parterna. Ombudens roll är mer stödjande och rådgivande och fokus ligger inte på att föra sin klients talan.

3 Några allmänna utgångspunkter

Målets handläggningstid i domstol har räknats från den dag part lämnade in en ansökan om stämning till tingsrätten till den dag tingsrätten avslutade målet. I en del fall har projektmålen inletts med en ansökan om äktenskapsskillnad och utan att några yrkanden rörande barnen framställts i denna. Handläggningstiden i de målen har räknats med utgångspunkt från den dag yrkanden rörande barnen framställdes.

Vad gäller handläggningstiden gällande utredningar enligt 6 kap. 19 § föräldrabalken har denna räknats från den dag tingsrätten beslutade om att utredning skulle inhämtas till den dag utredningen kom in till tingsrätten.

Med att målet avgjordes vid eller efter en huvudförhandling (vilket omnämns i avsnitt 6.1 och 7.2) avses de fall där parterna kom överens vid en huvudförhandling och de fall där tingsrätten dömde i målet i sak efter att en huvudförhandling hade hållits.

4 Projektmålen

Under den tvååriga projektiden har 75 föräldrapar (75 mål) som inlett tvist om vårdnad, boende och/eller umgänge samtyckt till att delta i projektet. Vid projekttidens utgång pågick 16 mål, medan 59 mål hade avslutats inom ramen för projektet.

Av de avslutade projektmålen avslutades 40 mål (68 %) med en överenskommelse mellan föräldrarna inom ramen för projektet, medan projektet avbröts i

resterande 19 mål (32 %). Den vanligaste orsaken till att projektet avbröts var att en eller båda föräldrarna inte längre ville medverka.

I de 19 mål där projektet avbröts handlades respektive mål därefter på traditionellt sätt. Vid projekttidens utgång var 13 av dessa mål avslutade, medan sex mål fortfarande pågick.

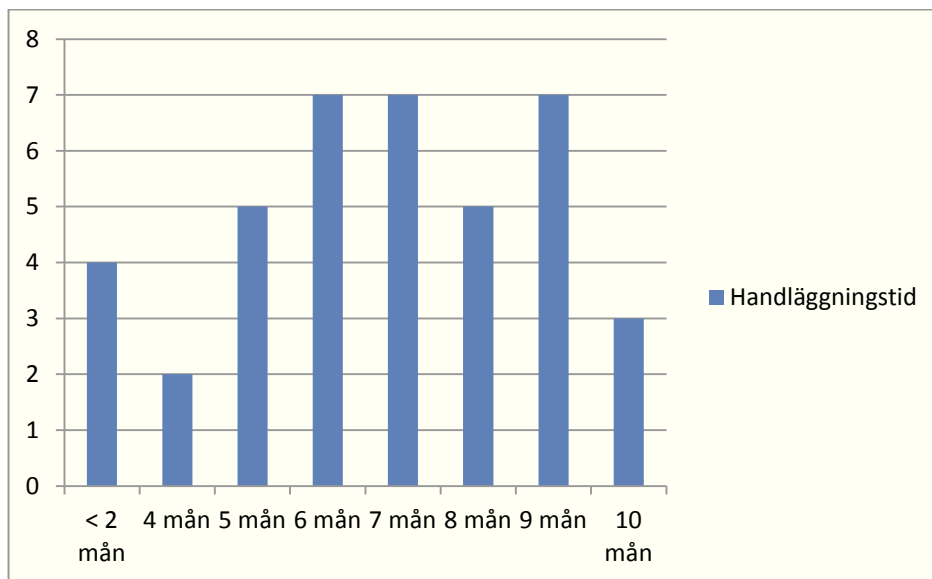
Handläggningstiden i de 53 projektmål (40 + 13), som var avslutade vid projekttidens utgång, varierade mellan drygt en månad och 1,5 år. Den genomsnittliga handläggningstiden uppgick till knappt åtta månader (medianvärde sju månader).

5 Överenskommelse inom ramen för projektet

5.1 Projektmålen avslutning

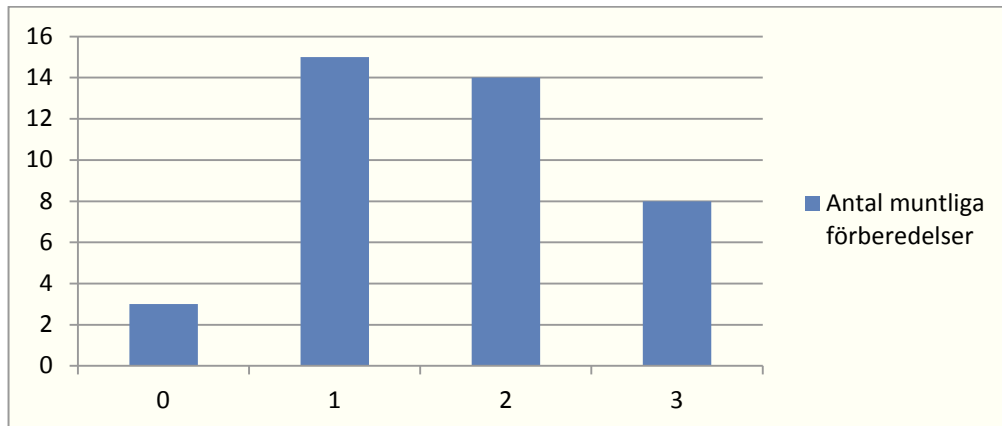
I 40 mål kom föräldrarna överens inom ramen för projektet. Dessa mål avslutades vid tingsrätten antingen genom dom eller avskrivningsbeslut.

5.2 Handläggningstiden i tingsrätten

Handläggningstiden i de 40 projektmålen varierade från drygt en månad och upp till tio månader. I 18 mål handlades målet under sex månader eller kortare tid och i 22 mål under drygt sex månader eller längre tid. Den genomsnittliga handläggningstiden uppgick till drygt sex månader (medianvärde sju månader).

5.3 Antalet muntliga förberedelser

Vanligtvis hölls en eller två muntliga förberedelser i de 40 projektmålen. I tre mål hölls inte någon muntlig förberedelse alls på grund av att föräldrarna hade kommit överens i de tvistiga frågorna före denna. I 23 mål ställdes en redan utsatt muntlig förberedelse/fortsatt muntlig förberedelse in på grund av att familjerättssekreteraren eller part/ombud meddelade att parterna hade kommit överens. I åtta mål hölls tre muntliga förberedelser. Samtliga dessa åtta mål avslutades vid den tredje muntliga förberedelsen med att parterna träffade en slutlig överenskommelse.

I tre mål meddelade parterna tingsrätten vid den första muntliga förberedelsen eller efter denna att de önskade delta i projektet. I dessa tre fall har endast de muntliga förberedelser som hållits inom ramen för projektet räknats.

6 Avbrutna projektmål

6.1 Projektmålen avslutning

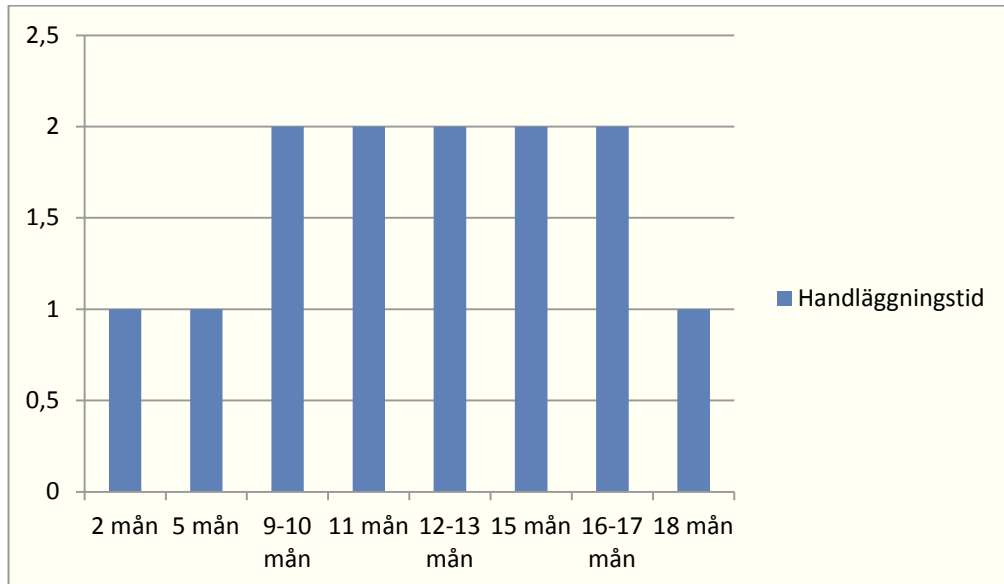
I 19 projektmål avbröts projektet och dessa handlades därefter på traditionellt sätt. Vid projekttidens utgång var 13 mål avslutade i domstolen, medan sex mål fortfarande pågick.

I tio av de 13 avbrutna projektmålen träffade föräldrarna en slutlig överenskommelse. Målen avslutades genom dom eller avskrivningsbeslut. Endast tre mål avslutades således med att tingsrätten dömde i saken efter det att huvudförhandling hade hållits. Detta innebär att närmare 77 % av föräldrarna kom överens slutligen, trots att de avbrutit projektet.

I de tio mål där parterna slutligen kom överens skedde detta vid en huvudförhandling i tre mål, medan den utsatta huvudförhandlingen ställdes in i förväg i två mål. I resterande fem mål hade någon huvudförhandling inte planerats in när målet avslutades. Som nämnts dömde tingsrätten i sak i tre mål efter det att huvudförhandling hade hållits. Detta innebär att tingsrätten avgjorde totalt sex mål

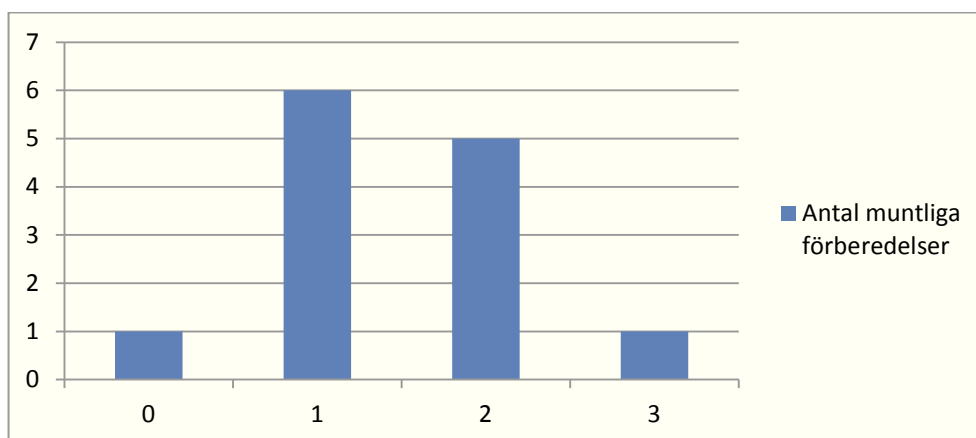
(46 %) vid eller efter en huvudförhandling, medan sju mål (54 %) avgjordes på handlingarna.

6.2 Handläggningstiden i tingsrätten

Handläggningstiden i de 13 avbrutna projektmålen varierade mellan två månader och 1,5 år. I de tre mål där parterna inte kom överens uppgick handläggningstiden till tio, elva resp. 17 mån. Den genomsnittliga handläggningstiden uppgick till knappt ett år (medianvärde ett år).

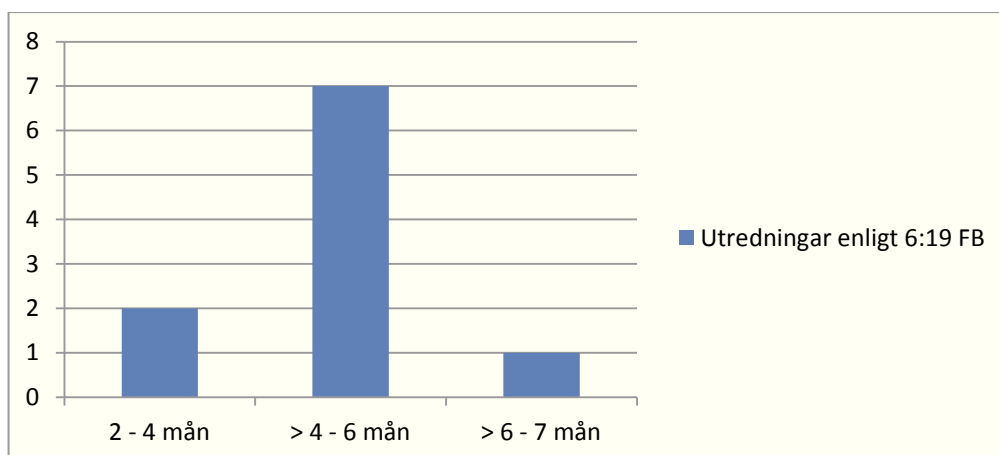
6.3 Antalet muntliga förberedelser

Diagrammet visar det antal muntliga förberedelser som sammanlagt ägde rum i de 13 avbrutna projektmålen, dvs. både förberedelser som hölls inom ramen för projektet och utanför projektet. Vanligtvis hölls totalt en eller två förberedelser. I ett av målen hölls inte någon muntlig förberedelse alls. I det målet kom parterna överens slutligen innan den muntliga förberedelsen ägde rum och handläggningstiden i det målet uppgick till endast två månader. I sex mål hölls en muntlig förberedelse, i fem mål hölls två muntliga förberedelser och i ett mål hölls tre muntliga förberedelser. I det mål där tre muntliga förberedelser hölls avslutades projektet vid den andra muntliga förberedelsen. Parterna kom i det målet inte överens slutligen, utan målet avgjordes efter det att huvudförhandling hållits.

I två mål avslutades projektet före den första muntliga förberedelsen och i åtta mål vid den första muntliga förberedelsen eller efter denna. I tre mål avslutades projektet före eller vid den andra muntliga förberedelsen. Detta innebär således att projektet i samtliga mål avbrutits på ett relativt tidigt stadium.

6.4 Utredningar enligt 6 kap. 19 § föräldrabalken

I tio av de 13 avbrutna projektmålen kom en utredning enligt 6 kap. 19 § föräldrabalken in till tingsrätten. I två mål hade tingsrätten inte begärt en sådan utredning och i ett mål hade visserligen en begäran skett, men familjerätten fullföljde inte uppdraget eftersom föräldrarna kom överens under uppdragstiden. I sistnämnda mål var målet avslutat vid tingsrätten två månader efter det att uppdraget till familjerätten hade getts.

I de tio mål där en utredning kom in till tingsrätten varierade familjerättens handläggningstid mellan drygt två månader och sju månader. Handläggningstiden uppgick i fyra mål till fem månader eller kortare tid (40 %). Den genomsnittliga handläggningstiden uppgick till drygt fem månader (medianvärde sex månader). I de tre mål där parterna inte kom överens och där målet avgjordes efter tio, elva respektive 17 månader var familjerättens handläggningstid fyra, drygt fem respektive tre månader.

7 Mål som handlagts på traditionellt sätt

7.1 Urvalet

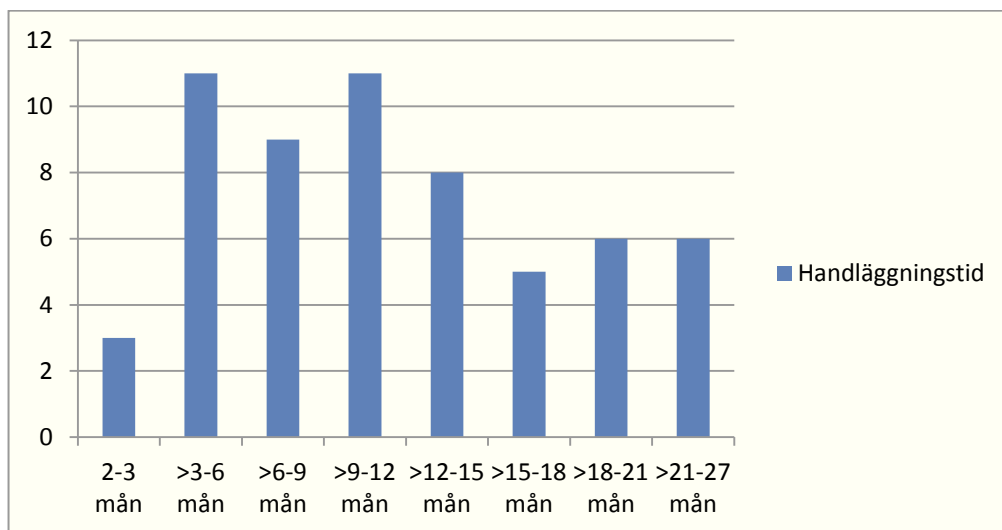
Det är av intresse att jämföra projektmålen med mål som handlagts på ett traditionellt sätt. I denna undersökning har ingått samtliga ”reella” vårdnadsmål som inkom till tingsrätten under juni, september och december 2011 samt mars 2012. Vårdnadsmål som inkommit under nämnda månader, men som inte bedömts vara ”reella” är t.ex. mål där socialnämnden varit part eller där god man förordnats för svaranden på grund av att denne saknar känt hemvist. Dessa har inte tagits med i undersökningen. Sammanlagt har 59 vårdnadsmål ingått i undersökningen. Av dessa inkom tio mål i juni 2011, 20 mål i september 2011, elva mål i december 2011 och 18 mål i mars 2012.

7.2 Vårdnadsmålen avslutning

I 45 mål (76 %) kom föräldrarna överens. Dessa mål avslutades vid tingsrätten antingen genom dom eller avskrivningsbeslut. Således avslutades 14 mål (24 %) med att tingsrätten dömde i saken efter det att huvudförhandling hade hållits.

Av de 45 målen som avslutades med en överenskommelse skedde detta i sex mål vid huvudförhandlingen. I fyra mål ställdes den redan utsatta huvudförhandlingen in på grund av att föräldrarna hade kommit överens dessförinnan. I 35 mål hade någon huvudförhandling inte planerats in före det att föräldrarna kom överens. Som nämnts dömde tingsrätten i saken i 14 mål efter det att huvudförhandling hade hållits. Detta innebär att tingsrätten avgjorde totalt 20 mål (34 %) vid eller efter en huvudförhandling, medan 39 mål (66 %) avgjordes på handlingarna eller i något enstaka fall vid en muntlig förberedelse.

7.3 Handläggningstiden i tingsrätten

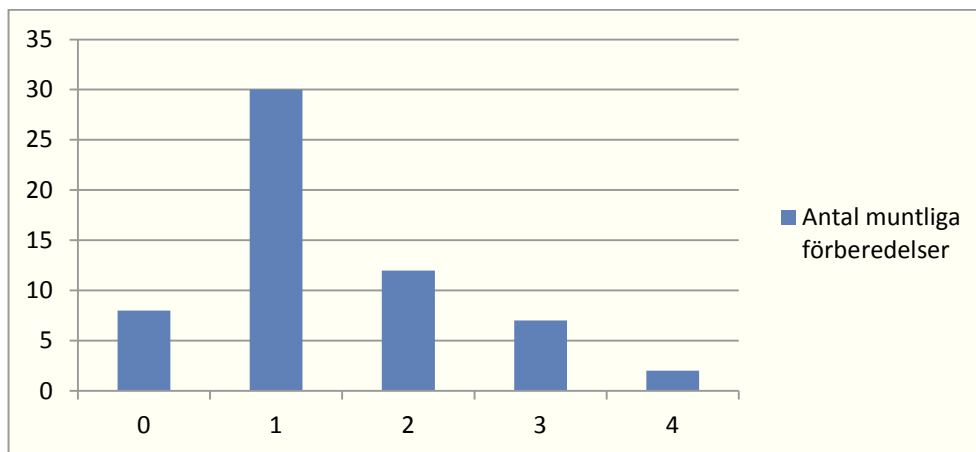

Handläggningstiden i de 59 målen varierade mellan två månader och två år tre månader. Den genomsnittliga handläggningstiden uppgick till knappt ett år (medianvärde knappt ett år).

I de 14 mål där parterna inte kom överens uppgick handläggningstiden till mellan drygt tio månader och två år. Den genomsnittliga handläggningstiden i dessa 14 mål uppgick till drygt ett år fem månader (medianvärde drygt ett år fyra månader).

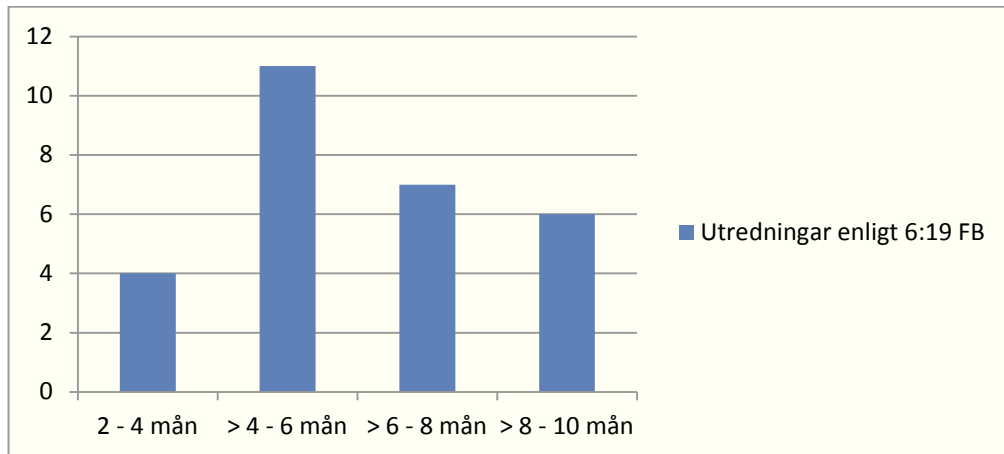
I de 45 mål där parterna kom överens slutligen uppgick handläggningstiden till mellan två månader och två år tre månader. Den genomsnittliga handläggningstiden i dessa 45 mål uppgick till drygt tio månader (medianvärde drygt nio månader).

7.4 Antalet muntliga förberedelser

Vanligtvis hölls en muntlig förberedelse i målet. Detta skedde i 30 mål. I åtta mål hölls inte någon muntlig förberedelse alls. I tolv mål hölls två muntliga förberedelser, i sju mål hölls tre muntliga förberedelser och i två mål hölls fyra muntliga förberedelser. I de mål där tre respektive fyra muntliga förberedelser hölls träffade föräldrarna slutligen en överenskommelse i fyra respektive ett mål.

7.5 Utredningar enligt 6 kap. 19 § föräldrabalken

I 28 av de 59 målen kom en utredning enligt 6 kap. 19 § föräldrabalken in till tingsrätten. I 21 mål hade tingsrätten inte begärt en sådan utredning och i tio mål hade visserligen en begäran skett, men familjerätten fullföljde inte uppdraget eftersom föräldrarna kom överens under uppdragstiden.

I de 28 mål där en utredning kom in till tingsrätten varierade familjerättens handläggningstid mellan knappt tre månader och tio månader. Handläggningstiden uppgick i tio mål till fem månader eller kortare tid (36 %). Den genomsnittliga handläggningstiden uppgick till drygt sex månader (medianvärde sex månader).